

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет технологій тваринництва та продовольства

Кафедра біології продуктивності тварин

імені академіка О. В. Квасницького

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПISKA

до кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти

бакалавр

на тему: «**Технологія вирощування курчат-бройлерів**»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою Технологія
виробництва і переробки продукції тваринництва
спеціальності 204 Технологія виробництва і
переробки продукції тваринництва
ступеня вищої освіти бакалавр
групи 204ТВППТбз 41
Кригін І.І.
Керівник : Андрій Гетя
Рецензент: Віктор Слинько

Полтава – 2025 року

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	6
1.1. Основні породи та кроси м'ясної птиці	6
1.2. Особливості технології вирощування бройлерів	9
РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛ І МЕТОДИ	12
РОЗДІЛ 3. РОЗРАХУНКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНА ЧАСТИНА	14
3.1. Загальна характеристика ТОВ «Агро-Овен»	14
3.2. Технологія вирощування птиці кросу Кобб 500 в умовах ТОВ «Агро-Овен»	18
3.2.1. Продуктивні показники батьківського стада	21
3.2.2. Технологія вирощування ремонтного молодняку	22
3.2.3. Характеристика та система утримання батьківського стада	23
3.2.4. Годівля курей батьківського стада	26
3.2.5. Характеристика продуктивних якостей курей батьківського стада	32
3.3. Економічна ефективність виробництва інкубаційних яєць в умовах ТОВ «Агро-Овен	35
ВИСНОВКИ	38
ПРОПОЗИЦІЇ	39
СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ	40

ВСТУП

Сільське господарство займає ключове місце в кожній країні та суспільстві, оскільки воно безпосередньо впливає на добробут кожної людини. Більше 80% споживчого фонду сьогодні формується завдяки цій галузі. Саме виробництво сільськогосподарської продукції є основною умовою існування людства.

Птахівництво є важливою складовою сільського господарства, яка забезпечує виробництво цінних дієтичних і висококалорійних продуктів. Основне завдання цієї галузі – підвищення обсягів і якості виробництва м'яса та яєць до рівня, який би відповідав науково обґрунтованим фізіологічним нормам споживання [14, 18].

Станом на сьогодні Україна посідає 40-у позицію у світі за обсягами виробництва м'яса птиці та 18-у – за виробництвом яєць. За науковими рекомендаціями, середньорічне споживання продукції птахівництва має становити 255 яєць і 17 кг м'яса на одну особу, проте фактичний рівень споживання в нашій країні поки що значно нижчий. У XXI столітті перед світовими птахівницькими компаніями постає нове завдання – виробництво екологічно безпечної продукції із застосуванням сучасних технологій та відповідного обладнання [17, 21].

Для зниження витрат на корми та підвищення їх засвоюваності організмом птиці необхідно впроваджувати комплекс заходів. Збалансоване харчування сприяє не лише збільшенню приростів живої маси, а й оптимізації складу м'яса: змінюється вміст вологи, білків та інших компонентів. Кількість вітамінів, мінералів, амінокислот, жирних кислот та інших корисних речовин у м'ясі прямо залежить від умов утримання та годівлі. Одним із шляхів підвищення економічної ефективності птахівництва є використання альтернативних кормових ресурсів. Нині галузь відчуває значну потребу в мінеральних добавках, зокрема кальції, тому тривають дослідження щодо удосконалення мінерального раціону для птиці [4].

Птахівництво – одна з найбільш енерговитратних галузей аграрного виробництва, особливо при вирощуванні молодняка. Перевагою технологій з високою щільністю посадки, наприклад, бройлерів у перші тижні життя, є можливість підтримання необхідного температурного режиму на обмеженій площі, що дозволяє зекономити енергоресурси та знизити трудові витрати.

Однак важливою перешкодою для подальшого розвитку галузі залишається застаріла матеріально-технічна база птахівницьких підприємств. Використання морально й фізично зношеного обладнання не дає змоги повною мірою впроваджувати сучасні ресурсозберігаючі технології. Тим часом ресурсозбереження є провідною тенденцією у світовому птахівництві. Старе обладнання збільшує витрати енергії та кормів, що, своєю чергою, підвищує собівартість продукції та знижує її конкурентоспроможність [3, 11, 30].

Одним з важливих аспектів переходу до безвідходного виробництва є якісне проєктування систем збирання, транспортування й зберігання посліду. Важливим також залишається дотримання комплексу профілактичних заходів проти інфекційних хвороб, впровадження наукових розробок і кращих практик, а також забезпечення рівномірного виробництва яєць і м'яса птиці протягом року.

Інтенсивне ведення птахівництва вимагає високих біологічних і господарських якостей птиці – продуктивності, життєздатності, тривалого продуктивного періоду тощо. Українське птахівництво цілком заслужено можна вважати однією з найуспішніших і найприбутковіших галузей сільського господарства [2, 23].

Мета роботи - проаналізувати технологію вирощування батьківського стада птиці кросу Кобб-500 в ТОВ «Агро-Овен» Дніпропетровської області.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- провести аналіз літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи;

- проаналізувати господарську діяльність ТОВ «Агро-Овен» Дніпропетровської області;
- проаналізувати технологія вирощування та використання батьківського стада птиці кросу Кобб 500 в умовах ТОВ «Агро-Овен»;
- визначити економічну ефективність виробництва продукції птахівництва в умовах ТОВ «Агро-Овен».

Об'єкт досліджень – птиця кросу Кобб-500.

Предмет дослідження – технологія вирощування батьківського стада птиці кросу Кобб-500.

Відомості про обсяг і структуру роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 44 сторінках комп'ютерного тексту, що включає такі розділи; «Вступ», «Огляд літератури», «Матеріали і методи», «Розрахунково-технологічна частина», «Висновки», «Пропозиції», «Список інформаційних джерел». Робота ілюстрована 11 таблицями, 4 рисунками. Список літератури налічує 46 джерел.

РОЗДІЛ 1

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Породи та кроси м'ясної птиці

На жаль, в Україні наразі відсутня власна племінна база для розведення м'ясної птиці: не функціонує жоден племінний завод або племптахорепродуктор першого порядку. Існує лише кілька племптахорепродукторів другого порядку, які щороку імпортують батьківські стада кросів від іноземних селекційних компаній. При цьому відзначається постійна ротація кросів. До нещодавнього часу найпоширенішими були такі кроси, як “Кобб 500”, “Арбор Акрес” та “Росс 308”. Сьогодні в Україні використовуються п'ять основних кросів, які належать європейським і російським селекційним фірмам, а їхній племінний матеріал зосереджено в дев'яти племптахорепродукторах другого порядку [20, 22].

Аналіз показників вирощування бройлерів різних кросів, даних конкурсних випробувань та рекламних матеріалів дозволяє виокремити кроси “Росс 308”, “Смена 4” і “Гібро ПН” як найпродуктивніші. У 35-денному віці жива маса бройлерів становить 1880–2018 г, а у 42 дні – 2450–2478 г, при цьому витрати корму на 1 кг приросту живої маси становлять відповідно 1,59–1,66 кг і 1,71–1,73 кг. Найвищу несучість (161–166 яєць) демонструють батьківські стада кросів “Арбор Акрес”, “Росс 308” і “Гібро ПН”, що забезпечує отримання до 131–134 добових курчат з однієї несучки, з виходом м'яса на рівні 305–315 кг [19, 27].

Окремі господарства демонструють рекордні результати в останній період вирощування бройлерів – середньодобовий приріст може сягати 100 г. Аналіз динаміки щотижневого приросту живої маси за нормативами фірм показав, що найвищий приріст (92–98 г) у віці 36–42 днів досягається переважно у самців, тоді як у самок він становить 69–74 г; у середньому цей показник для обох статей не перевищує 86 г.

Створення м'ясних кросів було спрямоване на отримання максимальної кількості якісного м'яса за короткий період при мінімальних витратах кормів, праці, енергії та інших ресурсів. Для цього використовували комбінації м'ясо-яєчних і м'ясних порід [28, 31]. Найбільш перспективними виявилися породи плімутрок білий і корніш. За їх участю створено дволінійні, трилінійні та чотирилінійні кроси, серед яких тривалий час домінували Бройлер-6, Гібро-6, Бройлер-8, Зміна, Сарма-10.

Порода корніш була виведена в Англії у ХІХ столітті на основі корнвольських азіатських бійцівських курей.

Птиця має високу живу масу з широкими, добре розвинутими грудними м'язами. Тулуб широкий і глибокий, голова середньої величини, вушні мочки червоні, шия середньої довжини із мало розвинутою гривною, спина широка, пряма, крила і хвіст невеликі, ноги міцні, жовті, з сильно розвинутими м'язами, дзьоб і шкіра – жовті, оперення біле. При схрещуванні півні цієї породи передають нащадкам білий колір оперення і високі м'ясні форми тулуба, швидкий ріст і оперенність [5, 29].

Ця порода характеризується великою живою масою та добре розвиненими грудними м'язами. Тулуб відзначається шириною й глибиною, голова – середнього розміру, з червоними вушними мочками. Шия середньої довжини, грива розвинена слабо. Спина широка й пряма, крила та хвіст – невеликі. Ноги жовтого кольору, міцні, з виразною мускулатурою. Дзьоб і шкіра також мають жовтий відтінок, а пір'я – біле. При схрещуванні півні цієї породи передають потомству біле забарвлення оперення, виражені м'ясні форми, швидкий ріст та активне оперення [43, 46].

Породу було виведено у США (штат Плімут) у середині ХVІІ століття шляхом схрещування домініканських курей із породами кохінхін, брама та іншими. До Європи її завезли у 1879 році.

Це птах середнього розміру зі спокійною вдачею. Тулуб має помірну довжину, відносно широкий, прямий, наближений до прямокутної форми. Голова невелика, середньої ширини, з листоподібним гребенем. Дзьоб

короткий, жовтого кольору; мочки та сережки подовжені, червоні. Шия середньої довжини, міцна. Груді широкі й глибокі, поперек добре оперений і широкий. Хвіст короткий. Плюсни ніг – середньої довжини, жовті. Оперення щільно прилягає до тіла й має біле забарвлення. У порівнянні з породою корніш, жива маса м'ясних курей менша, однак вони відзначаються вищою продуктивністю та кращими показниками виводимості яєць (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Продуктивні якості птиці порід корніш і плімутрок

Показники	Корніш	Плімутрок
Жива маса, кг; півів	4,2 - 4,6	3,2 - 3,7
курей	3,2 - 3,5	2,7 - 3,0
Несучість, шт..	100 – 120	165 - 180
Вивід курчат, %	66-70	80-85

Як видно з представлених даних плімутроки перевищують корнішів по показниках яйценесучості та виводу курчат, але по живій масі краще птиця породи корніш [15, 16, 44].

Крос Кобб–500. Походження – США, селекція компанії *Cobb*. Основні продуктивні показники: батьківське стадо, вирощування ремонтного молодняку: жива маса у 24-тижневому віці становить 2,8 кг у курочок і 3,4 кг у півників; доросле стадо: яйценосність становить 159–175 яєць, вивід курчат – 84–85 %, збереженість за цикл – 90–92 %; вирощування: жива маса у 42-денному віці досягає 2582 г, середньодобовий приріст – 61,5 г, конверсія корму – 1,72 кг/кг, забійний вихід – 72,9 %.

Крос Росс–308. Селекційна розробка британської компанії *Ross*. Основні продуктивні характеристики: батьківське стадо: у 24-тижневому віці жива маса курочок – 2,3 кг, півників – 3,1 кг; доросле поголів'я: яйценосність становить 164–169 яєць, вивід молодняку – 82,3–87,2 %, збереженість – 93–95 %; вирощування: у 42-денному віці середня жива маса – 2474 г,

середньодобовий приріст – 57,9 г, конверсія корму – 1,72 кг/кг, забійний вихід – 71,3 % [7].

Крос Старборо (Starboro). Селекція канадської компанії *Hubbard Isa*. Продуктивні ознаки: батьківське стадо: у 18-тижневому віці жива маса курочок – 1,84 кг, півників – 2,56 кг; доросле стадо: яйценосність – 182 яйця, вивідність – 86 %, збереженість – 90–92 %; вирощування: у 42-денному віці жива маса – 2150 г, середньодобовий приріст – 57,9 г, конверсія корму – 2,63 кг/кг, забійний вихід – 70,3 % [10, 13, 16].

Конкурентні переваги кросів визначаються кількістю м'яса в забійній масі, що припадає на одну курку батьківського стада. Цей інтегральний показник формується на основі живої маси бройлерів, що, у свою чергу, залежить від генотипу півнів лінії корніш та репродуктивних властивостей курок плімутрок.

Застосування сучасних технологічних рішень у бройлерному виробництві дозволяє скоротити період відгодівлі до 35 днів, забезпечити середньодобовий приріст понад 50 г при конверсії корму на рівні 1,75 кг/кг, а також отримувати до 230 кг бройлерного м'яса у забійній масі на одну курку-несучку батьківського поголів'я [8, 12, 25].

1.2. Особливості технології вирощування бройлерів

Подальше зростання бройлерного виробництва та підвищення його рентабельності значною мірою зумовлені генетичними досягненнями за такими напрямками: інтенсифікація росту курчат і скорочення періоду їх вирощування; вдосконалення м'ясних якостей бройлерів, що впливає на ефективність переробки тушок; зменшення витрат корму на одиницю приросту живої маси; підвищення загального рівня резистентності птиці [26, 33, 34].

Сучасне виробництво бройлерів ґрунтується на таких ключових принципах: застосування високопродуктивної гібридної птиці; утримання поголів'я в пташниках з повною механізацією та автоматизацією

технологічних процесів і контролем мікроклімату відповідно до віку птиці; впровадження ресурсозберігаючих технологій; чітке дотримання виробничого графіка, що забезпечує безперервне циклічне вирощування; використання повнораціонних сухих комбікормів, які повністю відповідають біологічним потребам птиці та сприяють отриманню високоякісної продукції; суворе дотримання ветеринарно-санітарних вимог [35, 36, 41].

Державною дослідною станцією птахівництва НААН розроблено енергозберігаючий режим вентиляції пташників з урахуванням освітлення: під час періоду спокою рекомендується зменшення повітрообміну на 20% від нормативного рівня, що дозволяє зекономити до 10–12% електроенергії. Годівлю курчат-бройлерів поділяють на стартовий (1–28 діб) і фінішний (від 29 діб) періоди. У перші 3–4 доби використовують спеціальні нульові корми з легкокорозчинними поживними речовинами. Серед провідних підприємств України позитивно зарекомендував себе комбікорм бельгійського виробництва “Galito” [6, 26, 45].

Технологія вирощування передбачає постійний доступ птиці до корму, однак важливо щотижнево контролювати приріст живої маси. У деяких випадках застосовують дозовану годівлю. Тривалість вирощування сучасних кросів бройлерів – 6–7 тижнів. Перед забоєм птахів витримують без корму протягом 6–8 годин при вільному доступі до води.

В Україні використовують два основні методи утримання курей: у кліткових батареях і на підлозі. Більш інтенсивною є кліткова система (3–4 яруси), яка дозволяє ефективніше використовувати площу пташника. Підлогове утримання, переважно для м'ясної птиці та птиці на інкубацію, передбачає нижчу густоту посадки. У пташниках застосовують глибоку незмінну підстилку, сітчасті або планчасті підлоги, з вигулами чи без них. Промислове птахівництво переважно орієнтується на безвигульне утримання з можливістю створення штучного мікроклімату. Різновидом є сезонне утримання у літніх таборах [22, 24, 44].

Для утримання батьківського стада яєчного напрямку застосовують комплекти обладнання КБР-2 та К-П-9. У кліткових батареях типу КБР-2 передбачена щільність посадки 6,5–7,6 гол./м², кожна батарея вміщує до 2046 птахів. К-П-9 дозволяє підвищити щільність до 11 гол./м² завдяки конструктивним вдосконаленням: полімерне покриття решіток, розсувні дверцята, ефективна система роздавання кормів, високопродуктивні транспортери, бункери ємністю не менше 200 кг тощо [8, 9, 37].

В Україні розроблено підлогове обладнання ОПБ-1 (ВАТ “Завод “Ніжинсільмаш”), яке забезпечує комплексну механізацію годівлі, напування та локального обігріву. Його склад: зовнішній бункер, кормороздавачі з круглими годівницями, ніпельна система напування, електробрудери, електрообладнання. Серійний випуск обладнання наразі не освоєно. У країнах з розвиненим птахівництвом (Німеччина тощо) активно використовують сучасні автоматизовані комплекси для підлогового вирощування, виготовлені з якісних металів і полімерів, що враховують специфіку утримання бройлерів [1, 32, 38].

Цикл вирощування триває 47 днів. Температура в пташнику – 17...33°C, вологість – 60–65%, освітленість – 5–20 лк. Протягом циклу одна пташина споживає близько 4,9 кг комбікорму, досягаючи середньої маси 2,8 кг [6].

Батарея В-212 вважається ефективним клітковим обладнанням для м'ясних курей: у пташнику 12×88 м вона вміщує 9120 курей-несучок і 1140 півнів, що на 70% більше, ніж при підлоговому утриманні. Вона дозволяє знизити витрати енергії на 50%, трудозатрати – на 35%, витрати корму – на 9%, а собівартість яєць – на 34%. Іноземні компанії пропонують повні комплекси обладнання – від екологічних батарей з підсушуванням посліду до систем годівлі з комп'ютерним керуванням [9, 39, 40].

РОЗДІЛ 2

МАТЕРІАЛ І МЕТОДИ

Дослідження проводились у ТОВ «Агро-Овен» Дніпропетровської області.

Одним з провідних напрямків підприємства є виробництво м'яса курчат-бройлерів, для цього в господарство завозяться добові курчата кросу Кобб-500. Курчат завозять зі Старинської птахофабрики.

Галузь тваринництва підприємства повністю забезпечена кормами власного виробництва.

Метою роботи було проаналізувати технологію вирощування батьківського стада птиці кросу Кобб-500 в ТОВ «Агро-Овен» Дніпропетровської області.

Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити наступні завдання:

- провести аналіз літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи;
- проаналізувати господарську діяльність ТОВ «Агро-Овен» Дніпропетровської області;
- проаналізувати технологія вирощування та використання батьківського стада птиці кросу Кобб 500 в умовах ТОВ «Агро-Овен»;
- визначити економічну ефективність виробництва продукції птахівництва в умовах ТОВ «Агро-Овен».

Об'єкт досліджень – птиця кросу Кобб-500.

Предмет дослідження – технологія вирощування батьківського стада птиці кросу Кобб-500.

Оцінювання продуктивності яйцекладки проводили методом групового обліку несучості, що є типовим для товарного птахівництва. Продуктивні характеристики курей промислового стада визначали на основі ключових показників яєчної продуктивності. Зокрема, щоденно фіксували кількість знесених яєць. На підставі цих даних розраховували валовий збір яєць,

середню несучість на одну несучку, інтенсивність яйцenesучості та масу яєць.

Вік настання статевої зрілості визначали як вік самки на день знесення першого яйця.

Яйцenesучість на середню несучку:

$$\text{Яйцenesучість на середню несучку, шт} = \frac{\text{Кількість яєць знесених за період, шт}}{\text{Середнє поголів'я несучок за період, гол.}}$$

Інтенсивність яйцекладки:

$$\text{Інтенсивність яйцекладки (\%)} = \frac{\text{Кількість яєць знесених за період, шт}}{\text{Число кормоднів за період, днів}} \times 100$$

Збереженість птиці:

$$\text{Збереженість (\%)} = \frac{\text{Середнє поголів'я несучок за період, гол.}}{\text{Число кормоднів за період, днів}} \times 100$$

Отримавши дані обліку, нами проаналізовано ряд показників таких як: кількість голів птиці на початок і кінець облікового періоду, кількість отриманих яєць, вік птиці, кількість яєць на початкову несучку, максимальний вихід яєць, виводимість яєць, одержано курчат бройлерів на початкову несучку, збереженість, маса яєць, дані із споживання корму, світлова програма.

Методи досліджень: зоотехнічні – облік продуктивності птиці, умови утримання і годівлі птиці; економічні – ефективність виробництва продукції птахівництва.

РОЗДІЛ 3

РОЗРАХУНКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНА ЧАСТИНА

3.1. Загальна характеристика ТОВ «Агро-Овен»

ТОВ «Агро-Овен» було зареєстроване в лютому 1998 року за юридичною адресою: Дніпропетровська область, Магдалинівський район, смт Магдалинівка. Керівником підприємства є Заворотнюк В.П., а статутний капітал становить 710 000 грн.

Підприємство функціонує з 1998 року, і на сучасному етапі в його виробничій діяльності задіяно близько 4 тисяч працівників. Основні види продукції виробляються на чотирьох структурних підрозділах корпорації, розташованих у Магдалинівському, Солонянському та Дніпровському районах Дніпропетровської області.

Сьогодні корпорація «Агро-Овен» є одним із лідерів агропромислового сектору регіону, спеціалізуючись на виробництві високоякісних продуктів харчування – зокрема яловичини, свинини, м'яса бройлерів та овочевої продукції.

Один із ключових напрямків діяльності підприємства – виробництво м'яса курчат-бройлерів. Для цього господарство закуповує добових курчат кросу Кобб-500, які постачає Старинська птахофабрика.

Інтенсивне виробництво в корпорації базується на впровадженні сучасного досвіду європейських аграрних підприємств і кооперативів, що сприяє постійному розвитку та дозволяє утримувати лідерські позиції в агропромисловості України вже понад 16 років.

Загальна площа земельного банку корпорації становить 16 тис. га, з яких щороку 600–700 га відводяться під вирощування картоплі, а 2 тис. га використовуються під сівозміну з інтенсивним зрошенням.

У рамках замкненого виробничого циклу ТОВ «Агро-Овен» утримує одночасно до 46 тис. свиней на п'яти майданчиках з метою отримання

якісної свинини. Власне виробництво кормів повністю забезпечує потреби тваринницької галузі підприємства.

Продукція корпорації реалізується під такими торговими марками, як: «Для своїх», «Золотко», «Своя картопля» та «Дніпровський м'ясокомбінат».

Підприємство володіє власною торговельною мережею під брендом «Дім м'яса». Спеціалізовані магазини цієї мережі працюють у різних регіонах України, зокрема в Полтаві, Києві, Дніпрі, Павлограді та інших містах. Починаючи з 2015 року, корпорація експортує м'ясо бройлерів під торговою маркою «Дніпровський м'ясокомбінат» до іноземних країн.

Згідно з даними таблиці 3.1, найбільшу частку в структурі собівартості займають корми – 70,3%. Водночас витрати на оплату праці становлять лише 2%. Такий показник став можливим завдяки широкому впровадженню механізації трудомістких процесів на птахофабриці. Раціональна організація виробництва у ТОВ «Агро-Овен» сприяє отриманню значних прибутків, адже високий відсоток витрат на корми в загальній собівартості свідчить про ефективність виробництва в птахівництві.

Таблиця 3.1.

Структура собівартості у ТОВ «Агро-Овен»

Показники	Вартість	
	Грн	%
Корми	9311,2	70,3
Оплата праці	265,0	2,0
Автотранспорт	26,5	0,2
Газ та електроенергія	410,6	3,1
Поточний ремонт	940,4	7,1
Медикаменти	913,3	6,9
Інші витрати	887,4	6,7
Амортизація	490,0	3,7
Вся собівартість	17,885	100

У пташниках встановлено примусову припливно-витяжну вентиляцію. Контроль мікроклімату здійснюється автоматично за допомогою комп'ютерної системи «Оріон».

Щодня проводиться збір і видалення трупів птиці, які транспортують у спеціальних контейнерах за допомогою призначеного для цього автомобіля. Утилізація загиблих птахів та відходів забою здійснюється у котлах Лапса на третьому відділку.

Пташиний послід також вивозиться щодня до послідосховищ для проведення біотермічного знезараження, після чого переважна його частина реалізується фермерським господарствам.

Птахофабрика функціонує як закрите підприємство. Територія господарства підтримується у належному санітарному стані. Біля кожного пташника розміщено спеціальні контейнери для збирання посліду, який вивозиться щоденно спеціалізованим транспортом, закріпленим за відповідною зоною, до цеху переробки або на біотермічне знезараження.

Відпрацьовані та забруднені води з пташників і ветеринарно-санітарних об'єктів проходять процес знезараження на санітарно-очисній станції.

Перед розміщенням нової партії птиці передбачені міжциклові профілактичні перерви.

- в інкубаторії між останнім виводком і першою закладкою яєць після перерви проходить не менше 6 діб в рік;
- у вивідній залі (боксі) – не менше 3 діб між наступними партіями молодняку, що виводиться.

У птахівництві важливу роль відіграють міжциклові перерви (санітарні розриви), які проводяться між партіями птиці. У цей період здійснюється очищення, дезінфекція та так званий «чистий відпочинок» приміщень. Це необхідно, оскільки в пташниках накопичуються мікроорганізми, пил та шкідливі хімічні речовини (індол, скатол, гістамін тощо), що негативно

впливають на здоров'я птиці, уповільнюють її ріст і знижують продуктивність.

Для дезінфекції у господарстві використовують установку «Polsfog». Ефективність знезараження та санітарного стану пташників значною мірою залежить від якісного механічного очищення й миття внутрішніх поверхонь та обладнання. Для миття застосовують апарати високого тиску виробництва німецьких компаній «KARCHER» та «Stadiko».

У господарстві впроваджено систему вирощування бройлерів за неповним циклом (відсутні інкубаторії та забійний цех). Вирощування здійснюється на п'яти виробничих майданчиках (корпусах), а м'ясо бройлерів постачається на Кременчуцький м'ясокомбінат.

Проведено реконструкцію окремих приміщень, зокрема два цехи були переобладнані під вирощування бройлерів, їхня загальна площа становить 1200 м². Загальна площа птахоферми – 4,7 га.

Бройлерів вирощують на глибокій підстилці, використовуючи крос Кобб-500. Годування здійснюється спеціалізованими комбікормами.

Вентиляція пташників забезпечується вентиляторами типу «Клімат-47» (по 20 одиниць у кожному приміщенні) та даховими вентиляційними шахтами. Системи годівлі, напування, освітлення, вентиляції та зберігання кормів реалізовані за допомогою обладнання турецької компанії «Tavsan».

Останніми роками на птахофермі впроваджено сучасні технології, зокрема модернізовано систему опалення: обігрів пташників здійснюється газовими теплогенераторами.

У таблиці 3.2 наведено показники річного виробництва бройлерів у ТОВ «Агро-Овен».

Як видно з даних таблиці за рік вироблено м'яса у живій масі 210,9 т, а у забійній масі – 153,9 т, при цьому забійний вихід патраної тушки становить 73%. Виробництво м'яса можна збільшити за рахунок кращого збереження поголів'я, генетичний потенціал кросу становить 97-98%, що на 2-3% більше ніж у господарстві.

Таблиця 3.2.

Річне виробництво м'яса бройлерів у ТОВ «Агро-Овен»

Показники	В одному пташнику за 1 цикл	Всього за рік
Кількість технологічних циклів:		
У літній період	2	-
У зимній та перехідний періоди	4	-
Щільність посадки, гол/м ² :		
У літній період	18	-
У зимній та перехідний періоди	20	-
Поголів'я на початку вирощування, гол	16050	95050
Збереженість поголів'я, %	95	95
Поголів'я на кінець вирощування, гол	16000	95000
Жива маса бройлерів у 42 дні, г	2200	2204
Вироблено м'яса у живій масі, т	56	210,9
Вироблено м'яса у забійній масі, т	40	153,9
Рентабельність, %	41	55

3.2. Технологія вирощування птиці кросу Кобб 500 в умовах ТОВ «Агро-Овен»

Сучасне промислове виробництво м'яса бройлерів ґрунтується на таких ключових засадах:

- використання високопродуктивної гібридної птиці;
- утримання бройлерів у спеціалізованих пташниках, оснащених системами повної механізації й автоматизації виробничих процесів, а також обладнанням для регулювання мікроклімату відповідно до віку птиці; впровадження ресурсозберігаючих технологій і забезпечення високої продуктивності праці;

- дотримання чітко визначеного технологічного графіка, що гарантує безперервне цілорічне вирощування птиці;
- використання збалансованих сухих комбікормів, які повністю відповідають біологічним потребам бройлерів і сприяють отриманню якісної продукції;
- неухильне дотримання ветеринарно-санітарних норм і вимог.

В Україні виробництво м'яса бройлерів повністю залежить від імпорتنих селекційних компаній, оскільки в країні відсутні власні генетичні ресурси в галузі м'ясного птахівництва. Найбільш поширеними є м'ясні кроси американського походження, зокрема Кобб-500 та Росс-308. Для повного розкриття генетичного потенціалу й забезпечення стабільної продуктивності батьківського поголів'я кросу Кобб-500 необхідне суворе дотримання технологічних рекомендацій, розроблених компанією Cobb.

Аналіз системи утримання та експлуатації батьківського стада дозволяє виділити основні чинники, що найбільше впливають на рівень продуктивності птиці.

Умови вирощування бройлерів на підприємстві ТОВ «Агро-Овен» передбачають утримання у закритих пташниках протягом 42 днів (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Птахокомплекс «Молодіжний» Дніпропетровської області.

Мікроклімат у пташниках підтримується автоматично; концентрація аміаку, вуглекислого газу вимірюється переносними приборами. Підстилкою є солома і тирса (рис. 3.2.).

Рис. 3.2. Утримання курей-бройлерів

Після 42-денного періоду вирощування птиця перевозиться на забійний цех комплексу з переробки м'яса птиці (рис. 3.3.).

Рис. 3.3. Цех комплексу з переробки м'яса птиці

Комплекс оснащено обладнанням голландської компанії «Meun Food Processing», зокрема автоматизованою лінією для зняття філе. Виробнича спроможність становить 7000 бройлерів на годину.

3.2.1. Продуктивні показники батьківського стада

На продуктивні якості птиці, зокрема батьківського поголів'я, значний вплив мають умови технологічного процесу, параметри мікроклімату, а також наявність захворювань. Відхилення показників у більший або менший бік від стандартів компанії Cobb можуть бути зумовлені змінами у типі годівлі, енергетичному рівні раціонів чи температурному режимі в господарстві. Показники продуктивності батьківського стада кросу Cobb-500 подано в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3.

Показники продуктивності батьківського стада кросу Кобб – 500
(по даним фірми Кобб)

Показники	Вік при забої	
	60 тиж.	65тиж.
Вік при 5-10 % продуктивності, тиж.	23-24	23-24
Знесено яєць на початкову несучку, шт	159	175
Максимальний вихід яєць, %	90	90
Виводимість яєць, %	85,5	84,2
Одержано курчат бройлерів на початкову несучку, шт.	132	144
Корми з добового віку до забою (вивід 100курчат), кг.	40,5	41,0
Збереженість, %	90-92	90-92
Маса курки у 24 нижні, кг.	2,84	2,84
Маса курки при забої, кг.	3,765	3,815

3.2.2. Технологія вирощування ремонтного молодняку

Вирощування ремонтного молодняку у господарстві здійснюється за принципом «посадка всіх – вивезення всіх», при цьому не дозволяється формувати групи або стада з птахів різного віку. В Україні для організації утримання курей у птахівничих господарствах застосовують два основні методи: в кліткових батареях та на підлозі. Система з 3–4-ярусними клітковими батареями вважається більш інтенсивною, оскільки дозволяє в 2,5–3 рази ефективніше використовувати площу приміщення. На підлозі зазвичай утримують курей, чиї яйця призначені для інкубації, а також птицю, що вирощується на м'ясо. При цьому густота посадки на 1 м² підлоги є відносно низькою. Птахи в пташниках містяться на глибокій незмінній підстилці, сітчастій або планчастій підлозі, із вигулами або без них.

У сучасному промисловому птахівництві перевага надається утриманню птиці без вигулу, оскільки це дозволяє створювати в приміщеннях контрольований штучний мікроклімат. При цьому технологічні процеси автоматизуються за допомогою спеціального обладнання, яке забезпечує:

- приймання, короткочасне зберігання та подачу сухих комбікормів у годівниці,
- подачу води до ніпельних напувалок,
- локальний обігрів курчат у початковий період вирощування.

До комплектації обладнання входять: зовнішній бункер з системою завантаження корму, автоматична система роздавання корму з круглими годівницями, система напування з ніпельними напувалками, локальні системи обігріву з електричними брудерами, а також електротехнічне оснащення.

3.2.3. Характеристика та система утримання батьківського стада

Батьківське поголів'я призначене для забезпечення інкубаційного цеху достатньою кількістю якісних гібридних яєць. Щоб підтримувати рівномірне виробництво протягом року, у господарстві впроваджено п'ятикратне комплектування батьківського стада.

Племінне поголів'я кросу Кобб–500 було імпортоване з Німеччини у 1999 році. Курей утримують у спеціалізованих типових безвіконних пташниках, обладнаних сучасною системою вентиляції та освітлення.

Дорослих птахів і ремонтний молодняк утримують на підстилці. Оптимальна щільність посадки становить 3,0–3,5 голови на 1 м² площі. Статеве співвідношення дотримується на рівні 1 самець до 8 самок. Годівельний фронт має бути 10–15 см на одну голову, напувальний – 2–2,5 см. У господарстві забезпечують необхідний фронт напування: щонайменше одна напувалка (довжиною 400 мм) на 100 голів або один ніпель на 8 курей (рис. 3.4).

Роздача корму здійснюється механізовано. Щоб досягти більшої однорідності споживання та зменшити стрес у птахів, корм роздають протягом 3–4 хвилин.

Рис. 3.4. Цех для вирощування птиці

У господарстві як підстилковий матеріал використовують тирсу, шар якої становить щонайменше 20–23 см. Протягом продуктивного періоду вентиляція для батьківського поголів'я забезпечується на рівні 0,5 м/с на 1000 голів.

У пташниках облаштовують гнізда з механізованою системою збору яєць. Збирання яєць розпочинають не раніше ніж через два тижні після першого подовження світлового дня.

Для моніторингу темпів росту та визначення середньодобових приростів проводять контрольні зважування на 10, 17 та 24 день. Починаючи з 28 дня, формується група з 80–100 голів, яку зважують щоденно.

На 56-й день вирощування ремонтного молодняку проводиться відбір півнів — їхня чисельність доводиться до 11% від загальної кількості курей перед початком спарювання. Півнів підсаджують до курей не раніше досягнення ними 140-денного віку. На той час співвідношення самців і самок має становити 1:10 (9–10 півнів на 100 курей), а до 154-го дня — 1:8 (8 півнів на 100 курей). Надмірна кількість півнів може призводити до зростання кількості спарювань, конфліктів між птахами тощо. Щоденно здійснюється вибракування півнів із надлишковою масою тіла або дефектами кінцівок.

Ремонтний молодняк переводиться до цеху маточного стада у віці 120 днів.

Важливим фактором для забезпечення хорошої яйценосності та заплідненості яєць є температурний режим у пташнику. Температуру підтримують на рівні 16–18 °C при відносній вологості 60–70%. Оптимальні показники температури та вологості істотно впливають на самопочуття птиці та її продуктивність. Як низькі, так і високі температури спричиняють зниження несучості. Свіже повітря подається в обсязі 0,7 м³ на 1 кг живої маси птиці на годину в холодний період та 4 м³ — у теплий; швидкість повітряного потоку відповідно становить 0,3 м/с та 0,6–1,2 м/с.

Особливу увагу приділяють тривалості світлового дня та рівню освітлення. Починаючи з 120-денного віку, світловий день подовжують на 30

хвилин щотижня: в один понеділок – уранці, а в наступний – увечері. Світловий режим доводять до 16 годин і підтримують на цьому рівні до завершення продуктивного періоду. Освітленість має становити 15 лк на 1 м² площі підлоги.

Існують різні світлові програми, що враховують умови вирощування молодняку:

- зі зниженим освітленням у період вирощування і продуктивного використання;
- з затемненням лише в період вирощування та природним світлом у продуктивний період;
- з утриманням і продуктивним використанням птиці при природному денному освітленні.

При вирощуванні батьківського поголів'я кросу Кобб-500 у пташниках, куди проникає природне світло, рівень штучного освітлення повинен становити 0,5 лк (табл. 3.4).

Таблиця 3.4.

Продовженість світлового дня (години) в 140 днів	Програма освітлення для віку, днів					
	126	133	140	147	154	161
16	Природна		17	17	17	17
15			17	17	17	17
14			16	17	17	17
13			15	16	17	17
12			15	16	16	16
11			13	14	15	16
10			13	14	15	16
9			12	13	14	15

Інтенсивність світла в продуктивний період повинна бути 80 – 100 люкс, що забезпечить додаткову стимуляцію яйцекладки курей батьківського стада

У процесі використання несучок неможна допускати втрати їх живої маси, бо це може викликати зниження продуктивності і погіршення якості шкаралупи. Виходячи з цього, з метою контролю за живою масою несучок, курей зважують 2 рази в місяць (15 і 30 числа). Результати зважування порівнюють із стандартною живою масою у відповідності з віком несучок і враховуючи їх при організації годівлі несучок. При зниженні живої маси добову даванку корму збільшують і навпаки. Такий спосіб утримання дає можливість одержати велику кількість яєць з високим рівнем заплідненості.

3.2.4. Годівля курей батьківського стада

На птахофабриці для годівлі батьківського стада застосовується нормована система годівлі із використанням сухих комбікормів. Зокрема, птиці згодовують гранульований повнораціонний комбікорм, який краще поїдається курми у порівнянні з розсипним. Це пояснюється тим, що гранули легше перетравлюються й краще засвоюються організмом. У випадку розсипного корму кури вибірково видзьобують окремі компоненти, що призводить до порушення балансу поживних речовин у раціоні.

У господарстві, де утримується батьківське стадо кросу Кобб-500, використовують повнораціонні розсипні комбікорми. До їх складу має входити 70–80% зернових, 4–8% білкових кормів рослинного походження, 3–5% – тваринного, а також 6–8% мінеральних добавок.

Годівля птиці організована за фазовим принципом, тобто раціон змінюється залежно від віку птиці та рівня продуктивності. Для курей м'ясних порід у період початку яйцекладки (7–10 місяців), коли продуктивність перевищує 30%, згодовують комбікорм із вмістом 16% сирого протеїну та енергетичною цінністю 276 ккал обмінної енергії. У подальшому, при зниженні несучості до рівня нижче 50% (приблизно після

12 місяців), вміст протеїну зменшують до 14%, а енергетичну цінність – до 250 ккал. Це дає змогу економити білкові ресурси.

Такий підхід пояснюється тим, що найвищий рівень продуктивності припадає на перші 4–5 місяців яйцекладки, коли несучість становить понад 75%. У наступні місяці вона поступово знижується, що є біологічною особливістю курей. Тому протягом усього періоду несучості недоцільно використовувати комбікорми з однаковим рівнем поживності, оскільки це економічно невиправдано.

Рецепти комбікормів для годівлі курей батьківського стада наведено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5.

Рецепти повнораціонних комбікормів для курей батьківського стада

Інгредієнти	Вік курей (місяців)		
	5-10	11-14	15-18
Пшениця	27	30	35
Ячмінь	30	30,3	32
Просо	9	9	15
Шрот соняшниковий	9,5	7,5	-
Дріжджі гідролізні	4	3	3
Рибне борошно	4	4	3,1
Трав'яне борошно	4	4	4
Кісткове борошно	1,1	1,6	1,7
Черепашка, крейда	6,9	6	5,6
Сіль кухонна	0,5	0,6	0,6
Жир технічний	4	4	-
У комбікормі міститься у 100 г:			
обмінної енергії, ккал	275	275	273
сирого протеїну, %	17	15,1	14
сирої клітковини, %	5,6	5,5	5,4

сирого жиру, %	6,3	6,3	2,5
кальцію, %	3,2	3,0	2,8
фосфору, %	0,8	0,8	0,8
натрію, %	0,45	0,6	0,4
енерго-протеїнове відношення	161	170	180

Після досягнення пікової яйценосності, якщо протягом п'яти днів поспіль за умови нормальних умов утримання щоденне виробництво яєць не зростає, кількість корму зменшують на 1 г на одну птицю щотижня від рівня піку продуктивності до забою. Загалом така корекція корму призводить до зниження його споживання приблизно на 14 % від кількості, що давалась у піковий період яйцекладки (біля 60 тижня життя). Темпи скорочення корму визначаються на основі щоденного обліку маси птиці, маси яєць, рівня яйценосності, температури в пташнику та часу годівлі.

Для зміцнення шкаралупи яєць під час яйцекладки, а також у літній період при підвищенні температури до 26–28°C, у комбікорм протягом 5-6 днів додають бікарбонат натрію. Вітаміни та мікроелементи у раціонах розраховані для комбікормів, основою яких є кукурудза або пшениця.

Для підвищення заплідненості яєць важливе правильне годування півнів. Високу якість сперми у півнів м'ясних порід та кросів забезпечує комбікорм із високою обмінною енергією – 270–280 ккал – та 16 % сирого протеїну. Значний вплив на якість спермопродукції має також баланс кисло-лужних елементів: на 100 г комбікорму має припадати 1200–1500 мг кальцію та 750–800 мг фосфору у співвідношенні 1,8:1.

Комбікорм збагачують вітамінами та мікроелементами у таких дозах на 1 тону: вітамін А – 7 млн МО, Д3 – 1 млн МО, К – 1 г, В₂ – 3 г, В₃ – 10 г, В₄ – 1000 г, В₅ – 20 г, В₆ – 2 г, В₁₂ – 25 мг. Мікроелементи вводять у таких

кількостях (г/т): марганець сірчаноокислий – 200, залізо сірчаноокисле – 100, мідь сірчаноокисла – 10, кобальт хлористий – 10, калій йодистий – 5.

Рівень обмінної енергії та сирого протеїну в раціонах батьківського стада відповідає нормам. Вміст сирової клітковини становить 3,42 %, а натрію – 0,18 %, що на 3,5 % та 0,14 % нижче нормативних показників відповідно.

Півнів підгодовують із годівниць, підвішених на такій висоті, щоб кури не могли дістатися до них. Основним принципом роздільної годівлі курей і півнів є відокремлення півнів від годівниць курей при збереженні нормативної норми корму для півнів. Найпоширеніший спосіб – установка решітки над лінією роздачі корму, яка обмежує доступ курей до півнів.

При температурі до 25°C потреба птиці у воді у 1,6–1,8 раза перевищує споживання корму. Наприклад, якщо птиця з'їдає 100 г корму на день, то їй необхідно 160–180 літрів води на 1000 голів. Вода має бути доступною постійно, особливо якщо температура перевищує 30°C, при хворобах або стресових ситуаціях. Обмежувати доступ до води під час яйцекладки не можна.

Переваги цієї системи утримання та годівлі полягають у:

- Покращеній однорідності курей і півнів;
- Ефективнішому контролю маси птиці;
- Можливості використовувати різні рецептури кормів для курей і півнів;
- Чіткому регулюванню кількості корму для обох груп;
- Підвищенні заплідненості та виводимості яєць.

Динаміка живої маси птиці, вік, норми годівлі взаємозалежні від статі представлені в таблиці 3.6.

При нормуванні добової кількості кормів для курей враховують живу масу птиці, інтенсивність росту, показники виходу на певний рівень продуктивності та інш.

Таблиця 3.6.

Норми живої маси та кількість корму, в залежності від віку (для курей)

Вік		Жива маса,г	Кількість корму, г	Ключові моменти при використанні та вирощуванні
Дні	Тижні			
7-21	0-4	120-260	Спочатку вволю	<i>Тип корму</i> -Старт для курчат.Важливо визначити кількість корму при годівлі вволю(до маси400г)
21	3-4	400	40-42	
42	6-8	720	50-62	
49-119	7-8	820	52-54	<i>Тип кому</i> -Підрощування.
	17-18	1700	74-79	
128-147	18-19	1820	80-86	<i>Тип корм</i> –До яйцекладки.
	21-22	2220	103-109	
154-168	22-23	2500	111-113	<i>Тип годівлі</i> – Яйцекладка. Годівля для продуктивності починається з 5% продуктивності: При 5% додат.5г/гол./день При 15%додат.5г/гол./день При 25% додат.5г/гол./день При35% додат.8г/гол./день При45% додат.8г/гол./день При55% додат.8г/гол./день
175-189	24-25	2840	122-127	
	25-26	2860	127-132	
	27-28	3130	130-137	

Для півнів норми згодовування кормів теж розраховують в залежності від осноаних показників росту та періоду продуктивності батьківського стада

Показники норм годівлі півнів батьківського стада представлені в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7.

Норми живої маси та кількість корму, в залежності від віку (для півнів)

Вік		Жива маса,г	Кількість корму,г	Ключові моменти при використанні та вирощуванні
Дні	Тижні			
7-21	0-4	150-430	Спочатку вволю	Тип корму -Старт для курчат.Важливо визначити кількість корму при годівлі вволю(до маси400г) около45г/гол.
21	3-4	439	60-62	
42	6-7	960	65-68	
49-119	7-8	1300	70-73	Тип кому-Підрощування.
	17-18	2390	87-89	
128-147	18-19	24-70	91-98	Тип корм –До яйцекладки.
	21-22	2970	111	
154-168	22-23	3140	118	Тип годівлі – Курка або півень Пропорція спарювання – 24 тижні (168 днів) – 9,5 півнів на 100 курей
	24-25	3300		
175-210	25-26	2860	125-159	
	30-31	4230		

Як видно з даних представлених в таблиці 3.7 розрахунки норм годівлі проводяться в господарстві для півнів по тій же схемі, що і для курей батьківського стада.

Значну увагу в технологічному процесі приділяють санітарній обробці приміщень. Перед посадкою нової партії птиці обов'язково роблять профілактичні перерви для очищення і миття обладнання, дезінфекції і дератизації приміщень. У процесі утримання птиці проводять аерозольну вакцинацію. Комплексна механізація і автоматизація виробництва – головний напрям науково-технічного прогресу, вищий ступень механізації виробництва, при якому ручна праця замінюється машинною як на основних

так і на допоміжних взаємопов'язаних операціях, на роботах по створенню певного виробу або виконанню закінченого виробничого процесу.

Там, де високий професіоналізм, багаторічний досвід і життєва мудрість птахівників поєднується з досвідом і бажанням самоствердження, прагнення до оволодіння знаннями сучасних наукових технологій молодих спеціалістів – беззаперечно зароджується тільки успішний результат.

3.2.5. Характеристика продуктивних якостей курей батьківського стада

Продуктивні показники батьківського стада м'ясного кросу Кобб-500 охоплюють такі характеристики, як яйцєносність, життєздатність, темпи росту та інкубаційні властивості яєць.

Яйцєносність є спадковою ознакою, інтенсивність якої значною мірою залежить від генетичних особливостей і фізіологічних процесів формування яйця, які тісно взаємопов'язані з умовами навколишнього середовища. Важливими показниками є несучість на середню несучку, на початкову несучку, а також рівень інтенсивності яйцєкладки (див. табл. 3.8). Для більш глибокого аналізу інтенсивності яйцєкладки курей було визначено яйцєносність за кожен місяць продуктивного періоду, а також встановлено пік продуктивності та максимальну інтенсивність яйцєкладки.

Як свідчать дані, наведені в таблиці 3.8, кури несучки батьківського стада демонструють високий рівень яйцєносності та, що особливо важливо, стабільність яйцєкладки. Цей спадковий показник відображає здатність птиці до регулярного та ритмічного відкладання яєць. З першого місяця продуктивності кількість знесених яєць у середньому зростає з 10–11 до 26–27 штук на несучку вже до п'ятого місяця. До третього–четвертого місяця продуктивності птиця пододала приблизно 50% шляху до досягнення піку яйцєкладки.

Таблиця 3.8.

Показники продуктивних якостей птиці батьківського
стада в умовах господарства

Періоди продуктивності, % яйцекладки	Показники продуктивності					
	Інтенсивність яйцекладки, %		Жива маса курей, г		Маса півнів, г	
	Стандарт	Фактично	Стандарт	Фактично	Стандарт	Фактично
Початок яйцекладки	5-40	2,9-23,5	1814- 2926	2077- 3187	3495	3673
Досягнення 50% яйцеклад.	40-57	25-60	3198- 3239	3274- 3360	3790	3946
Пік яйцекладки 80-82%	77-81	81-82	3475- 3480	3373- 3400	4092	4246
Зниження продуктивності	70-65	68-64	3690- 3705	3891- 3926	4530	5164
Закінчення продуктивного періоду	59-57	53-51	3850- 3860	4196- 4216	4711	5362
Всього на середню несучку	—	—	3757	3808	4620	5263

Зниження продуктивності наприкінці періоду (11–12 місяці) відбувалося поступово, і середня несучка залишалась на рівні 9–10 яєць.

Динаміка росту півнів та курей батьківського стада була досить рівномірною і відповідала стандартам кросу. Зниження яйцекладки в кінці продуктивного періоду було повільним і рівномірним: за 10–12 місяців показник знизився з 80% до 31–35%.

Отже, птиця батьківського стада кросу Кобб-500 вирізняється добре відселекціонованими продуктивними характеристиками, зокрема високою

інтенсивністю та стабільністю яйцекладки, а також значною живою масою курей і півнів.

Маса яєць є важливим показником продуктивних властивостей птиці і входить до числа основних господарсько-корисних ознак, поряд із яйценоскістю, масою тіла та іншими характеристиками. При однаковому рівні яйценоскості кількість яєчної маси може варіюватися, що впливає на обсяг продукції та її вартість. Окрім цього, маса яєць має значення і для якості молодняку. Ціни на закупівлю та продаж яєць залежать від їх якості, де найбільшу роль відіграє саме маса.

Кури батьківського стада кросу Кобб-500 по всіх періодах яйцекладки, несли яйця високої маси - 67,2 – 67,3г. Суттєвих коливань по масі яєць ми не спостерігали (таблиця 3.9).

Таблиця 3.9.

Показники динаміки нарощування маси яєць, знесених курами несучками
батьківського стада в умовах господарства

Періоди продуктивності, % яйцекладки	Маса яєць,г	
	Стандарт	Фактично (по господарству)
Початок яйцекладки	48,2 - 52,8	48,8 – 49,2
Досягнення 50% яйцекладки	55,0 - 56,0	50,0 – 51,7
Пік яйцекладки 80-82%	58,7 – 59,5	60,0 – 60,6
Зниження продуктивності	66,1 – 67,1	66,1-67,3
Закінчення продуктивного періоду	67,3 – 68,0	67,0 – 67,3
В середньому	67,0	66,7

Таким чином птиця батьківського стада кросу Кобб-500 добре відселекціонована по такій господарській ознаці як маса яєць і прояв її не залежить від впливу умов середовища.

Показники таблиці 3.9 свідчать про стійкість такої ознаки, як маса яєць у батьківського стада кросу Кобб-500. Нарощування маси яєць відбувалося поступово і, що дуже важливо, утримувалась висока маса протягом всього продуктивного періоду. В кінці яйцекладки маса яєць була на рівні 67,0 – 67,3 г., що менше за стандарт кросу лише на 1%.

3.3. Економічна ефективність виробництва інкубаційних яєць в умовах ТОВ «Агро-Овен»

Ефективність виробництва формується під впливом комплексу взаємозалежних чинників, які визначають його рівень та напрямки розвитку. Тому для оцінки економічної ефективності сільськогосподарського виробництва застосовують спеціальний критерій разом із системою взаємопов'язаних показників, що відображають вимоги економічних законів. В залежності від цього використовують різні економічні індикатори, які мають бути органічно пов'язані між собою та відповідати обраному критерію ефективності.

Важливо розуміти, що жоден показник не може самотійно оцінити рівень народногосподарської ефективності. Для визначення економічної ефективності сільськогосподарських підприємств колективної, державної та міжгосподарської форм власності потрібно правильно сформувати систему взаємопов'язаних показників, що об'єктивно відображають їхні результати.

Для цього широко використовуються як натуральні, так і вартісні показники. Наприклад, врожайність культур та продуктивність птиці є об'єктивними характеристиками отриманого результату у виробництві. Водночас один і той самий рівень продуктивності може супроводжуватися різними обсягами витрат.

Основним показником, що відображає обсяг сільськогосподарського виробництва, є вартість валової та товарної продукції господарства. На їхній основі можна розрахувати валовий і чистий доходи, а також прибуток.

Для комплексної оцінки економічної ефективності необхідно не лише визначити результат, а й співставити його з витратами на засоби виробництва та затрати праці.

Головним критерієм оцінки роботи птахоферми в межах сільськогосподарського цеху є показники економічної ефективності виробництва.

Забезпечення належних умов годівлі та утримання птиці батьківського стада й гібридного молодняку дозволило отримати достатній обсяг продукції необхідної якості. Показники економічної ефективності виробництва продукції були розраховані за даними роботи цеху батьківського стада бригади №5 (табл. 3.10).

Таблиця 3.10.

Економічна ефективність виробництва інкубаційних яєць

Показники	Роки		2024 %, до 2022
	2023	2024	
Середньорічне поголів'я, гол	34607	34747	+0,6
Виробництво яєць на середню несучку, шт.	166	167	+0,4
Валове виробництво яєць, шт..	5744915	5818020	+0,6
Собівартість інкубаційних яєць, грн..	0,89	0,89	100
Собівартість товарних яєць, грн.	0,84	0,84	100
Витрати кормів на гол., кг	1.8-2	1,8-2	100
Вартість витрачених кормів, грн.	692146	1404738	+0,6
Загальні витрати, грн.	4894860	4894995	+0,4
Собівартість продукції, грн.	1384292	1745406	+0,4
Прибуток всього, грн	308002	494514	+37,7
Рентабельність, %	20,4	39,5	-

З даних таблиці видно, що в період з 2023 року по 2024 рік рентабельність виробництва інкубаційних яєць кросу Кобб-500 збільшилось на 19,1% лише по показниках однієї бригади господарства, цьому сприяло зростання поголів'я несучок, їх яйценесучість, а також зменшення затрат праці.

ВИСНОВКИ

1. ТОВ «Агро-Овен» із Дніпропетровської області спеціалізується на вирощуванні бройлерів кросу Кобб-500 і є одним із провідних птахівничих підприємств України з повним циклом виробництва. На підприємстві займаються розведенням курчат-бройлерів саме цього кросу.

2. На підприємстві застосовується технологія вирощування бройлерів на глибокій підстилці, що дозволяє автоматизувати виробничі процеси та скоротити виробничі витрати. Годівля птиці проводиться збалансованими комбікормами відповідно до фазової схеми годівлі. Середня витрата корму на 1 кг приросту становить 2,02 кг.

3. Технологічний процес вирощування птиці батьківського стада на ТОВ «Агро-Овен» відповідає стандартам кросу та ветеринарно-санітарним вимогам, які застосовуються на птахофабриках із замкнутим циклом виробництва.

4. Бройлерний крос Кобб-500 показав у господарстві високу продуктивність, що відповідає нормативам. Кури батьківського стада цього кросу несуть великі яйця середньою вагою 66,1–67,3 г. Життєздатність птиці становить 96–97%, що відповідає стандартам. Однією з цінних характеристик курей є їх спокійний характер і слабка реакція на стресові фактори. Ремонтні курочки кросу Кобб-500 інтенсивно зростали і до 17 тижнів мали середню живу масу 1900 г, що перевищує стандартний показник у 1724 г. На початку яйцекладки (25 тижнів) жива маса молодок досягала 3187 г, що також вище стандарту в 3084 г – це дуже високий показник для цього кросу.

5. Економічна ефективність виробництва інкубаційних яєць від курей кросу Кобб-500 була на прийнятному рівні. Рентабельність за 2024 рік по бригаді склала 39,5%, що на 17% перевищує показник за 2023 рік.

ПРОПОЗИЦІЇ

Для підвищення продуктивності якостей птиці батьківського стада кросу кросу Кобб-500 в умовах ТОВ «Агро-Овен» пропонуємо проводити більш ретельний відбір півнів батьківського стада у віці 11-12 тижнів по міцності ніг.